

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ז ניסן תשע"ז

גליון
299

גיטין דף מ'. יום א' פרשת בלק
ו' תמוז תשפ"ג

דף מ' - ע"א

עבד שרבו השיאו אשה הוא הוכחה שהוציאו לחירות, שאם לא שחררו לא היה מניחו לעבור על איסור ולישא בת חורין. הכותב שטר אירוסין לשפחתו ואמר הרי את מקודשת לי הוא הוכחה ששחררה מקודם, ואם אמר צאי בה והתקדשי בו לרבי מאיר יש בלשון זה לשון שחרור שמשמעו הוא שראויה את להתקדש לי בו והתקדשי בו, ולרבנן אין בלשון הזה לשון שחרור ואינה מקודשת.

לזוה הימנו רבו או שעשאו אפטרופוס או שהניח תפילין בפניו או שקרא שלשה פסוקים בבית הכנסת בפניו אין זה הוכחה שהוציאו רבו לחירות, אבל כשרבו הניחו תפילין הוא הוכחה שהוציאו לחירות, שאין דרך עבד להניח תפילין שחייב במצות כאשה ואשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא היא שהלילה אינו זמן תפילין.

מי שאמר בשעת מיתתו פלונית שפחתי אל ישתעבדו בה לאחר מותי לרב דימי בשם רבי יוחנן אין כופים אותם כיון שלא ישתעבדו בה אינו לשון שחרור או לשון הפקר אלא שלא יטריחוה בעבודתה אבל וולדותיה עבדים אבל אם אמר פלונית שפחתי קורת רוח עשה לי יעשה לה קורת רוח כופים את היורשים ועושים לה קורת רוח שמצוה לקיים דברי המת, ואם אין רוחה נתקרה בלי שחרור ישחררו.

המפקיר עבדו ללישנא קמא בדעת אמימר העבד אין לו תקנה אפילו בשטר ואסור בבת חורין ובשפחה (לתוס' מותר בשפחה). שהרי גופו אינו קנוי לרבו ואין רבו יכול להתיר האיסור שיש על העבד, ללישנא בתרא יש לו תקנה בשטר אבל אם הפקירו ומת אין לו תקנה שאין היורשים זוכים אותו שאין ירושה אלא בדבר שיש בו ממון.

המוכר עבדו לעכו"ם יצא לחירות, לרבינא רבו הראשון כותב לו גט שחרור להתיר האיסור אע"פ שאין לו בעבד זכות ממון, וכמו שמוכח מדינו של רב דימי בשם רבי יוחנן לעיל שאם אמר בשעת מיתתו לשון הפקר היו כופים היורשים ליתן שטר שחרור אע"פ שאין להם בעבד זכות ממון, והוא הדין כשמכרו לעכו"ם, והלכה כרבינא ולא כאמימר שאמר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה.

עבד של שני שותפים ששחרר אחד מהם חלקו, והשני הקנה את חלקו לבנו הקטן כדי שלא יחייבו בית דין לשחרר גם חלקו וכדין שחצי עבד חצי בן חורין, וקטן לאו בר כפייה הוא, ורב פפא אמר שכאשר עשה כן יעשה לו גמולו ישיב לו בראשו ומעמידים לו אפטרופוס לעיין בתקנתו ולשום העבד בדמים מעולים כמה הוא שווה בשוק, והעבד נותן לקטן מעט מעות כדי שירצה לשחררו והעבד כותב לו שטר על חצי דמיו שקטן

גיטין דף ל"ט. יום שב"ק פרשת חוקת
ה' תמוז תשפ"ג

דף ל"ט - ע"א

המקדיש עבדו לת"ק אין מועלים בו לרבן שמעון בן גמליאל מועלים בו, ששניהם סוברים המקדיש עבדו קדוש, ועבדים דינם כקרקע שאין בהם מעילה, ונחלקו אם מועלים בשיער העומד להיגזז, שלת"ק אינו כגזוז ולרשב"ג כגזוז ודינו כמטלטלים שמועלים בו.

עשר גפנים טעונות העומדות להיבצר מסרתי לך לשמור בקרקעי והתובע אומר שלא היו אלא חמש לרבי מאיר חייב שבועת מודה במקצת שאף שלא נשבעים על הקרקעות דינו כמטלטלים שעומד לבצור וכבצורות דמיון, לחכמים אינו נשבע שאינם כבצורות דמיון, ודווקא בענבים שכל זמן שאין בוצרים אותם נחלשים אבל שיער אפשר שר"מ מודה שאינו כגזוז שהרי כל זמן שאין גוזזים אותו נשתבח.

גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו בהם עבדים קנו עצמם בני חורין ואינם צריכים גט שחרור גם לסוברים שהמפקיר עבדו צריך שטר שחרור להתיר בבת חורין, שאין הפקר שלאחר מיתה דומה להפקר מחיים שלומדים גט שחרור מגט אשה בגזירה שווה ומה אשתו מחיים אין לה תקנה בלי גט אף עבד, אבל לאחר מיתה כשם שאשתו מותרת בלי גט כך העבד, ודווקא עבדיו של גר אבל עבדו של ישראל שמת לא זכו בעצמם אע"פ שישראל שמת אשתו מותרת בלי גט שנאמר 'והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה', ואם הפקיר עבדו ומת לעולא אין צריך גט כיון שאין בניו יורשים, ולאמימר אותו עבד אין לו תקנה (ועיין דף מ').

גר שמת שעבדיו יוצאים לחירות לת"ק בין גדולים בין קטנים זכו בעצמם, לאבא שאול גדולים קנו עצמם ולא קטנים, לרבי יהושע בן לוי הלכה כאבא שאול, ולרבי יוחנן אין הלכה כמותו.

דף ל"ט - ע"ב

פדיון כסף בעבד כנעני לרבי מהני להתיר איסורו שהוקש פדיון כסף לשטר שנאמר 'והפדה לא נפדתה או חופשה לא ניתן לה' ולכן אם הפקירו ששוב אין בו זכות ממון אי אפשר להתיר איסורו אלא בשטר, לר' שמעון בשם רבי עקיבא שטר גומר בה אבל כסף אינו מוציא אלא מידי שעבוד ולא מידי איסור שפחה שכתוב בסוף הפסוק 'כי לא חופשה' ולא כתוב כי לא נפדתה שהפקעת האיסור תלוי בשטר, ולא בפדיון כסף, ונחלקו אמוראים אם הלכה כר' שמעון.

שכיב מרע שזרק כובעו לשפחתו ואמר לה קני אותו וקני נפשך ואמר רב נחמן שלא עשה כלום, שרצה להקנותה לעצמה בקניין חליפין וקיימא לן שצריך כליו של קונה ולא של מקנה.

יש לו קירוב דעת למעות ואין בית דין צריך לכופו לשחררו, והקטן כותב לו שטר שחרור שהפעוטות ממכרם ממכר (לרבינו שמואל אין הקטן יכול לשחרר ולהתיר האיסור אלא ב"ד הפקירהו להאפוטרופוס לכתוב לו שטר שחרור ולר"ת מעיקר הדין יכול האפוטרופוס לכתוב לו שטר שחרור).

דף מ' - ע"ב

המוסר שטר לעבדו שכתוב בו עשיתי פלוני עבדי בן חורין או עשוי בן חורין הרי הוא בן חורין, אבל אם כתב אעשנו בן חורין לרבי קנה שמשמעותו הוא אעשנו בן חורין בשטר שחרור זה, לחכמים לא קנה שאינו אלא לשון הבטחה לאחר זמן.

המוסר שטר שכתוב בו נתתי שדה פלונית לפלוני או נתונה לפלוני או הרי היא שלו קנה אבל אם כתב אתננה לפלוני לרבי מאיר קנה לחכמים לא קנה.

האומר עשיתי פלוני עבדי בן חורין והוא אומר לא עשאי, או נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתן לי חוששים שמה זיכה לו על ידי אחר (ולא חוששים מספק אלא ודאי הוא), כתבתי ונתתי לו והוא אומר לא כתב ונתן לי הודאת בעל דין של המקבל כמאה עדים דמי ויכול הנותן לחזור בו, והנותן אוכל פירות השדה, ואם מת ובנו הוא שאומר לא נתן שדה זו לאבא משלשים הפירות ביד שלישי ששמה יבואו עדים שמסרה לאביו וזה לא ידע.

עשה שורו אפותיקי והקדישו קדושת הגוף, עכו"ם שהלווה את ישראל ושעבד לו חמץ ועבר עליו הפסח, עשה עבדו אפותיקי ושחרר מפקיעים מידי שעבוד (וכן פרסו אצטלא משועבדת על מת, או עשה ביתו אפותיקי והשתחוה לו).

**גיטין דף מ"א . יום ב' פרשת בלק
ז' תמוז תשפ"ג**

דף מ"א - ע"א

משנה . עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושיחררו הלזה אין העבד חייב כלום לרבו שני ששחרר מפקיע מידי שיעבוד, לרב כופים את רבו השני לכתוב לו שטר שחרור מפני תיקון העולם שמה ימצאנו בשוק ויאמר לו עבדי אתה והעבד כותב שטר על דמיו ולא המשחרר, ת"ק סובר המזיק שעבודו של חבירו פטור, לרשב"ג המשחרר כותב השטר שסובר שהמזיק שעבודו של חבירו חייב (ואמר לו לא יהא לך פירעון אלא מזו), לעולא אם המלווה שחררו אע"פ שאין העבד חייב במצוות שכן חורין מחויב בהם כיון שיצא עליו שם בן חורין מפני תיקון העולם כופים את רבו הראשון ועושה אותו בן חורין, לת"ק רבו הראשון כותב שטר על דמיו, אבל השני אינו כותב השטר שסובר היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק, לרשב"ג רבו השני כותב שטר על דמיו שהוא שחררו וסובר שהיזק שאינו ניכר שמיה היזק.

העושה שדהו אפותיקי ושטפה נהר גובה משאר נכסים, ואם אמר לא יהא לך פירעון אלא מזו אינו גובה משאר נכסים (מכר הבעל שדה המיוחדת לגבות כתובתה, המכר בטל, ולר"ח אפילו בעל עצמו יכול לבטלו).
העושה שדהו אפותיקי לבעל חוב ולכתובת אשה לת"ק אם רוצה מוכר את אלו והם גובים משאר נכסים, לרשב"ג בעל חוב גובה משאר נכסים ואשה אינה גובה משאר נכסים שעל מנת כן נישאת שאין דרכה של אשה לדון עם כל אחד ואחד בבתי דינים.

דף מ"א - ע"ב

משנה . מי שחציו עבד וחציו בן חורין לבית שמאי כיון שאינו יכול לישא שפחה משום צד חירות שבו ולא בת חורין מפני צד עבדות שבו ולא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר 'לא תוהו בראה לשבת יצרה' כופים את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב העבד שטר על חציו דמיו, ובתחילה אמרו בית

הלל שעובד רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד וחזרו להורות כדברי בית שמאי (חצי עבד שכפינו רבו להוציא משום פריה ורביה היינו רק משום לשבת יצרה אבל משום מצות פריה ורביה פטור שאונס הוא, ואין מצות עשה של פריה ורביה דוחה לאו שלא יהיה קדש שאפשר לקיים שניהם ע"י כפיה, ועוד שבשעת עקירת הלאו עדיין אינו מקיים העשה, ועוד שאצלה לא נדחה העשה, ואינו יכול למכור את עצמו לעבד עברי ויהא מותר בשפחה שצריך שיהא אל משפחתו, וגם אינו יכול לישא חצי שפחה וחציה בת חורין שאתי צד עבדות ומשתמש בצד חירות, ואע"פ שיכול לישא ממזר אין תקנה להרבות ממזרים בישראל, בשפחה נמי שייך שבת ואפילו הכי לא כפינו לשחרר חציה שפחה שאינה מצווה על פריה ורביה ושמה לא תקיים גם לאחר שנשתחררה, ולא אומרים חטא כדי שיזכה חבריך במקום שחברו פשע כדין הדביק פת בתנור מה שאין כן כאן שהעבד לא פשע, ולהציל רבים הפושעים אומרים לו חטא כדי לזכותם).

המשחרר חצי עבדו לרבי קנה לחכמים לא קנה, לרבה מחלוקת בשטר שכתוב 'והפדה לא נפדתה' שנפדה מחצה בכסף, וכתוב אח"כ 'או חופשה לא נתן לה' היינו שטר שמקיש שטר לכסף שמהני לחצאים, לחכמים לומדים בגזירה שווה לה לה מאשה ואין האשה מתגרשת לחצאים, ולרב לומדים מהיקש לשטר שיש פירכא על הקל וחומר שאשה אינה יוצאה בכסף משא"כ עבד, לרב יוסף מחלוקת בכסף ונחלקו אם מה שכתוב 'והפדה לא נפדתה' היינו שנפדה לחצאים על ידי כסף או שדיברה תורה בלשון בני אדם, אבל בשטר לכו"ע לומדים מאשה שלא מהני, ודבריו הוקשה מברייטא שתניא שנחלקו בשטר וע"כ לרב יוסף נחלקו בין בכסף בין בשטר.

עבד של שני שותפים גם לרבנן יכול אחד מהם לשחרר בשטר כיון שאין בו אלא חציו ושיחרר כל חציו שיש לו והוא כאשה שיוצאה ממנו לגמרי (שותפים יכולים לשחרר עבדם אם יש לכל אחד גוף ופירות אבל אם יש לאחד גוף ולאחד פירות לר"א אינו יכול לשחרר).

**גיטין דף מ"ב . יום ג' פרשת בלק
ח' תמוז תשפ"ג**

דף מ"ב - ע"א

שיחרר חציו ומכר חציו קנה חציו גם לחכמים הסוברים שהמשחרר חצי עבדו לא קנה כיון שיצא ממנו לגמרי.

הכותב נכסיו לשני עבדיו בשני שטרות וכתב בכל שטר כל נכסי נתונים לפלוני עבדי וזיכה לשליח אחד בבת אחת קנו ומשחררים זה את זה, אבל אם לא מסרם בבת אחת הראשון קנה את עצמו לגמרי וקנה חבירו, כתב חצי לזה וחצי לזה דינם כדין המשחרר חצי עבד שנחלקו רבי וחכמים, ואם כתב בשטר אחד כל נכסי נתונים לפלוני ולפלוני עבדי לא קנו שאין שני עבדים משתחררים בגט אחד שלומדים גזירה שווה מגט אשה שאין שתי נשים מתגרשות בגט אחד שכתוב 'והוא לה' ולא לה ולחברתה.

אע"פ שכתב בשטר כל נכסי נתונים לפלוני עבדי קנה, ולא אומרים שהואיל שקראו עבדי לא נתכוון לשחררו וטעה וסבר שאפשר להקנות נכסיו לעבדו, אלא שנתכוון לומר עבדי שהיה כבר.

החובל אדם בנזק שלא מכליא קרנא - לאביי משלם נזק כמה פחת דמיו להימכר עכשיו בשוק שאינו ראוי לעשות מלאכה בשתי ידיו עד שתחזור, וגם תשלומי שבת כאילו הוא שומר קישואים כל ימי חליו שישכב במיטה מחמת חולי זה שאינו יכול לשמור קישואים, ולרבא אינו נותן אלא שבת של כל יום ששוכב במיטה לפי המלאכה שהיה רגיל בה וכשיעמוד ויהא ראוי לשמור קישואים ישמור קישואים וזה יתן לו פחת השכר (אינו חייב על שבת של שורו, לר"ח שמין אותו בכלל נזק).

חצי עבד וחצי בן חורין שעובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד, אם נגחו שור ופיחת דמיו, יום של רבו משלם כל הפחת לרבו, ביום של עצמו לעצמו (יום של רבו לרבו היינו למשנה ראשונה אבל למשנה אחרונה חצי עבד מעשה ידיו שלו לגמרי, חוץ ביתומים קטנים וחצי שפחה מחצה לרבו גם למשנה אחרונה). ודווקא אם לא מכליא קרנא

וכגון שהכהו על ידו ויבשה וסופה לחזור וכשיטת אביי שמשלם נזק, ולרובא שאינו משלם נזק באופן זה אלא שבת ולא פחת דמיו אם נגחו שור והזיקו פטור מתשלומי נזק, ואם הזיקו אדם שמשלם שבת ביום של רבו משלם לרבו ביום של עצמו לעצמו, נגחו או חבלו אדם נזק שמכליא קרנא נותן חצי לרבו וחצי לעצמו, וכן אם הרגו משלם חצי קנס של שלושים של עבד לרבו וחצי כופר ליורשיו.

חצי עבד וחצי בן חורין אינו יכול לישא שפחה ביום של רבו ובת חורין ביום של עצמו שדווקא זכותי ממון הם לחצאים כמו שמלאכתו התלויה בימים, ולא לעניין איסור.

דף מ"ב - ע"ב

איבעיא, עבד שיצא לחירות ועדיין צריך גט שחרור כגון מקדיש מפקיר ומי שחציו עבד וחציו בן חורין שכוּפּים רבו לשחררו, אם רבו נקרא אדון לעניין קנס וכגון אם יש לו קנס של שלושים של עבד אם הרגו שור (מכר קנס של העבד גם לר"מ אינו מכור שלא עבידי דאתי, וספיקת הש"ס הוא רק במכר העבד לקנס).

הכהו רבו באחד מכ"ד ראשי אברים העבד יוצא לחירות, ונחלקו התנאים אם צריך גט שחרור, לרבי ישמעאל ורבי אלעזר ורבי עקיבא צריך, לרבי מאיר ולרבי טרפון אינו צריך, למכריעים לפני חכמים בשן ועין אינו צריך הואיל ותורה זכתה לו בפירוש, ובשאר אברים שדורשים מפסוקים צריך גט שחרור.

הפיל שן עבדו ואח"כ סימא את עינו יוצא בשינו, ולמ"ד שאינו צריך גט שחרור נותן לו דמי עינו, ולמ"ד שצריך גט שחרור לפי הצד שמעוכב גט שחרור יש לאדון קנס כשהרגו שור של אחרים ק"ו כשחבל בו הבעלים עצמו שאינו חייב לשלם לעבד דמי עינו.

איבעיא, אם עבד כהן המעוכב גט שחרור בכלל קנין כספו ואוכל תרומה.

איבעיא, עבד שמכרו רבו רק לעניין שאם יגחנו שור יהא הקנס ללוקח אם הוא מכור, שאפילו לרבי מאיר שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם שמא היינו רק במכר פירות דקל שעשוי לבוא אבל כאן שמא מודה רבי מאיר ששמא לא יגחנו, ואפילו אם יגחנו שמא יודה המזיק בקנס ופטור, וכן יש להסתפק לדעת חכמים שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם שמא היינו דווקא פירות דקל שהפירות אינם בעולם כלל אבל הכא העבד והשור הם בעולם.

**גיטין דף מ"ג . יום ד' פרשת בלק
ט' תמוז תשפ"ג**

דף מ"ג - ע"א

זכהו כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו', שיליד ביתו אוכל גם אם אינו שווה פרוטה, ולומדים מסמיכות שגם קנין כספו אוכל אפילו אינו שווה כלום, ושייך עבד שאינו שווה כלום כגון שהוא טריפה שאינו יכול למכרו שאין משלמים עליו קנס, והוא מגוול ומוכה שחין שאינו ראוי לעמוד לפניו ולשרתו בשום דבר.

איבעיא חציו עבד וחציו בת חורין שקידש בת חורין אם זה דומה לבן חורין שאמר התקדשי לחציי שמקודשת, או ששונה ששייך להתקדש לכולו רק כוונתו הוא שאם רוצה ישא אחרת עליה, ואם זה דומה לישראל האומר חצייך מקודשת לי שאינה מקודשת משום שקידש רק חציה, או ששונה שם ששייר בקנינו.

שור שהמית חצי עבד וחצי בן חורין שתנן שנותן חצי כופר ליורשיו, אין להוכיח מזה ששייך אצלו קידושין לרב אדא בר אהבה שיש לפרש המשנה שעשאו טריפה שכאילו הרגו ונותן לו הכופר, לרובא קנס של שלושים כסף משלמים אפילו אם לא המית אלא עשאו טריפה אבל כופר כתוב 'והמית איש

או אשה', וכוונת המשנה הוא שראוי ליורשיו ליטול חצי כופר אם היו לו יורשים.

אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם ויחלימוהו והוא נותן לב ומבין.

חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה, נחלקו אם דומה למקדש חצי אשה שאינה מקודשת או ששונה שהרי שייר בקנינו, ואין להוכיח מדין שפחה חרופה שלפי חכמים היינו חציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לעבד עברי שהרי לפי רבי ישמעאל לא מיירי אלא בשפחה כנענית המיוחדת לעבד עברי.

דף מ"ג - ע"ב

חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון אחיו ומתו שניהם מתייבמת כלוי ואינה בכלל איסור אשת שני מתים, שאינה אלא אשתו של אחד מהם שאם חל קידושין בחציה שפחה הרי היא אשת ראובן ולא אשת שמעון אחיו, ואם אין קידושין חלים בה היא אשת שמעון ולא אשת ראובן.

חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה למ"ד שמקודשת אם נשתחררה וחזרה ונתקדשה לאחר נחלקו אם פקעו קידושין ראשון שהרי נשתנה גופה וכקטן שנוולד, או שנגמרו קידושי ראשון ועד עכשיו הבא עליה באשם תלוי מכאן ואילך במיתה.

מעשה בחציה שפחה וחציה בת חורין שכפו רבה ועשאה בת חורין שלא הייתה מיוחדת לאדם ולא הייתה משמרת עצמה.

משנה . המוכר עבדו לעכו"ם או לחוץ לארץ - קונסים אותו לפדותו ויצא בן חורין וקנס חכמים הוא שמפקיעו מן המצוה, וצריך גט שחרור מרבו ראשון ואם כתב לעבד בשעה שמכרו לעכו"ם לכשתברח ממנו אין לי עסק בכך זה שטר שחרור.

לוזה מן העכו"ם שאם לא יתן לו יהא גוף העבד חלוט לו לרב הונא בריה דרב יהושע כיון שעכו"ם תלה בו בצווארו חותם וסימן העבדים יצא לחירות, לרב ששת כיון שהגיע הזמן פירעון ולא פרעו, למסקנת הש"ס אפילו לא הגיע הזמן כיון שקבע לו זמן שאם לא יתן לו עד אותו זמן יהא גופו חלוט לעכו"ם קנסוהו כיון שזלזל בתקנת חכמים.

אריס וקבלן ואריס קבוע מאבותיו בשדה עכו"ם פטורה מן המעשר למ"ד יש קנין לעכו"ם להפקיע מידי מעשר, ואפילו הגיע זמן שקבע שאם לא אפרע לך עד זמן פלוני תאכל הפירות שאינה מכירה.

**גיטין דף מ"ד . יום ה' פרשת בלק
י' תמוז תשפ"ג**

דף מ"ד - ע"א

עכו"ם שגבה עבדו של ישראל משום חוב שחייב לו או שלקחו סיקריקון בשעה שישראל מוסרים להריגה ביד עכו"ם ואמר לו שא עבד זה והניחני לא יצא לחירות שאונס הוא אבל אם מכרו למציק ושם עלילות וגנב יצא לחירות שהיה לו לפייסו בדבר אחר.

אנסו בית המלך גורנו בחובו חייב לעשר שהרי נהנה מהם שפורע בהם חובו.

איבעיא, מכר עבדו לשלושים יום, מכרו שלא להשתעבד בו למלאכתו אלא להשיאו לשפחתו לוולדות, או חוץ מן המצוות, או חוץ משבתות וימים טובים שלא הפקיעו משמירת שבת.

מכרו לגר תושב כמוכר לעכו"ם ויצא לחירות, ונחלקו במוכר לכותי ולישראל מומר.

אסור למכור ביתו שבארץ ישראל לעכו"ם שנאמר 'לא תחנם' שפירושו לא תיתן להם חנייה בקרקע, ואם אנס ביתו ואין בעליו יכול להוציאו בדיני ישראל ובדיני עכו"ם מותר

ליטול את דמיו וכותב לו שטר וחותם לו בערכאות של עכו"ם
אע"פ שבזה מחשיבים מפני שהוא כמציל מידם.

עבד שהפיל עצמו לגייסות, ואין רבו יכול להצילו בדיני ישראל
ובדיני עכו"ם מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות
עכו"ם מפני שהוא כמציל מידם.

אין מוכרים בהמה גסה לעכו"ם - גזירה משום שאלה ושכירות
בשבת או ינסנו אם יכול לטעון משא בשבת ועובר בלאו 'לא
תעשה בו מלאכה', ואם מכרו קונסים אותו לפדותו ללישנא קמא
בדעת רבי יהושע בן לוי עד עשרה בדמים, ללישנא בתרא עד
מאה בדמיה.

המוכר עבדו לעכו"ם קונסים אותו לפדותו ללישנא קמא בדעת
רבי יהושע בן לוי עד מאה בדמיו ואיבעיא אם היינו דווקא ואפילו
אם מוכר בהמה גסה לא קנסו אותו אלא עד עשרה בדמיו אפשר
ששונה עבד שכל יום שהוא תחת עכו"ם מפקיעו מן המצוות, או
לא דווקא ודרך גוזמא הוא, ללישנא בתרא בדעת רבי יהושע בן
לוי קונסים אותו עד עשרה בדמיו איבעיא אם דווקא ואפילו אם
מוכר בהמה גסה קנסו אותו עד מאה בדמיו ששונה עבד שלא
קנסוהו כולי האי שלא שכיח שימכרוהו לעכו"ם ומילתא שלא
שכיח לא גזרו רבנן.

דף מ"ד - ע"ב

מכר עבדו ומת לא קנסו בנו אחריו בקנס דרבנן, וכן אם עבד
בשדה בשביעית, או הזיק היזק שאינו ניכר שמן התורה לא
שמיא היזק לחייב נכסיו מן התורה לא קנסו בנו אחריו לשלם.

המוכר עבדו לחוץ לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו
שני, לרשב"ג מכרו למי שנולד באנטוכיא ויש לו בית בארץ
ישראל לא יצא לחירות שאפילו אם הוליו לאנטוכיא יש לומר
שדעתו לחזור, אבל אם דירתו באנטוכיא או אין לו בית בארץ
ישראל יצא לחירות.

איבעיא: בן בבל שנשא אשה בארץ ישראל והכניסה לו עבדים
ושפחות ודעתו לחזור לחוץ לארץ אם העבדים יצאו לחירות
בין למ"ד שאם נתגרשה ממנו יכולה לומר כלי אני נוטלת כיון
שמשועבד לו למלאכתו, ובין למ"ד הדין עימו והוא נוטל כליה
כשגרשה כיון שאינו משועבד לו אלא לפירות לא יצא לחירות.

עבד שיצא רבו לסוריא אין רבו יכול לכופו לצאת עמו, ואם יצא
ודעת רבו לחזור ומכרו שם רבו יצא לחירות, אבל אם אין דעת
רבו לחזור ומכרו שם לא יצא לחירות.

המוכר עבדו לחוץ לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור
מרבו השני ואיבד מעותיו וקונסים את הלוקח ולא המוכר כיון
שהאיסור נמצא בידו.

המוכר שדהו בשנת היובל עצמה - לרב מכורה ויוצאה לבעלים
מיד והפסיד מעותיו, לשמואל אינה מכורה כל עיקר שאם מכורה
כבר יוצאה אינה מכורה אינו דין שלא תימכר, וחזירות המעות
ללוקח.

גיטין דף מ"ה . יום ו' פרשת בלק
י"א תמוז תשפ"ג

דף מ"ה - ע"א

המקדש אחותו שאינה מקודשת - לרב מעות הקידושין חוזרים,
שיודע שאין הקידושין תופסים וגמר ונתן לשם פקדון, לשמואל
המעות מתנה שגמר ונתן לשם מתנה (משא"כ במוכר שדהו בשנת היובל
עצמה שאינו יודע שאינה מכורה כל עיקר ולא גמר ונתן לשם מתנה).

'לא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו' לתנא
בברייתא מדובר באחד משבעה אומות שקיבל עליו שלא לעבוד
עבודת כוכבים שמותר לו לשבת אתנו בארץ ישראל, לרבי
יאשיה במוכר עבד לחוץ לארץ שיוצא לחירות, לרבי אחי בר
יאשיה בעבד שברח מחוץ לארץ ישראל שיוצא לחירות, לרבי
בלוקח עבד על מנת לשחררו וכתב לו לכשאקחך הרי עצמך קנוי
לך מעכשיו וכשקנו הרי הוא משוחרר למפרע, שסבר רבי אדם
מקנה דבר שלא בא לעולם, והפסוק מזהיר לבית דין שיכפוהו
שלא להשתעבד בו.

רבי אמי אמר למי שעבדו ברח מחוץ לארץ לארץ ישראל

שהעבד יכתוב לו שטר על דמיו והוא יתן לו שטר שחרור ואם
לא יתן לו שטר שחרור יפקיענו ממנו וכשיטת רבי אחי ברבי
יאשיה שלמד מפסוק לא תסגיר עבד אל אדוניו שעבד שברח
מחוץ לארץ ישראל יצא לחירות.

אביי אבד חמורו ונתן סימן שכרסו לבן, והחזירו לו שמכירים
היו בו שהוא חסיד ואינו משקר ולא מחמת הסימן שהרי כל
החמורים הם כך.

משנה . אין פודים את השבויים יותר על כדי דמיהם מפני תיקון
העולם (בשביל אשתו יפדה עד עשרה בדמיה שהיא כגופו, אבל בתו לא, ובשביל מי
שהוא מופלג בחכמה או בשעת החורבן מותר). ואיבעיא אם משום שלא לדחוק
הציבור ולהביאם לידי עניות בשביל אלו, או משום שלא יעשו
העכו"ם כן עוד הפעם, ונפק"מ אם לא יפול על הציבור כגון שיש
קרוב שרוצה לפדותו.

אין מבריחים השבויים מהשבוי מפני תיקון העולם שמא יקפצו
על השבויים העתידים לבוא, לרשב"ג מפני תקנת השבויים
האחרים שעמו, ונפק"מ אם אין שבויים אחרים עימו.

רב עיליש נתקשה ומה שכתוב 'אדם אחד מאלף מצאתי' (שהוא
צדיק) ואשה בכל אלה לא מצאתי' והרי בנות רב נחמן מגיסות
בקדרה בידיהם כשהיא רותחת לסוף נשבה יחד עמהם, בא עורב
וקראו מי שידע שיחות צפרים אמר לו שהעורב אומר עיליש
ברח, אמר עורב שקרן הוא ואין לסמוך עליו, וכשיונה קראו אמר
כנסת ישראל נמשלו ליונה ויקרא לי נס, שמע בנות רבי נחמן
מדברות בבית הכיסא שאמרו גם אלו בעלינו אמר שהיו מגייסות
הקדירה בכישוף, ברח עם זה שידע בשיחות צפרים רב עיליש
עבר במעבר דמים ולא יכלו להשיגו וניצל, ומצאו לשני והרגוהו.

דף מ"ה - ע"ב

משנה . אין לוקחים ספרים תפילין ומזוזות מן העכו"ם יותר
על כדי דמיהם מפני תיקון העולם משום דוחק הציבור או כדי
שלא יעשו כן עוד.

ספר תורה שכתבו מין האדוק בעבודה זרה ישרף, כתבו
עכו"ם לרבי אלעזר שסתם מחשבת עכו"ם לעבודה זרה ישרף,
לברייתא דרב המנונא בריה דרבא מפשרוניה יגנז' (לתוס' אפילו
כתבו לישראל יגנז). שהוא פסול שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו
בקשירה ישנו בכתובה וכל שאינו בקשירה אינו בכתובה (הכלל 'כל
שישנו בקשירה ישנו בכתובה' - לר"ת הוא בכל המצוות ולכן אשה אינה אוגדת לולב ועושה
ציצית כיון שאינה מצווה, לתוס' הוא דין רק בס"ת תפילין ומזוזות). ולכן ספרי תורה
תפילין ומזוזות שכתבם מין ומסור ועכו"ם ועבד ואשה וקטן
וכותי וישראל מומר פסולים, וי"א שקוראים בו, לרשב"ג פסול
שצריך לשמה (וצריך עיבוד לשמה, וכן קיימא לן ולא די בהזמנה בעלמא).

אך בגר שחזר לסורו מחמת יראה כשר שיודע שצריך לשמה,
שלא מחמת יראה פסול שהוא מין.

ספר תורה שנמצא ביד מין יגנז שספק כתבו ופסול ספק מצאו
וכשר, נמצא ביד עכו"ם י"א יגנז וי"א שקוראים בו שספק ספיקא
הוא שמא ישראל כתבו, ואפילו אם הוא כתבו שמא כתבו למכור
לישראל ולא לעבודה זרה.

פודים ספרים תפילין ומזוזות מן העכו"ם בדבר מועט יותר
מדמיהם (חצי דינר, לתוס' היינו בתפילין ומזוזות, אך בס"ת הוא יותר).

אביי אמר לעכו"ם שהביא שק קטן מלא תפילין שיקח כל זוג
בתמור, נתמלאה העכו"ם כעס וזרקו לים אמר שלא היה צריך
לזלול בהם בפניה כל כך.

משנה . המוציא אשתו משום שם רע של זנות או משום שנדרה,
ואמר אי אפשי באשה נדרנית לא יחזור אפילו התברר שהשם רע
היה שקר או החכם התיר הנדר משום קלקול, או משום שלא יהיו
בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים, לרבי יהודה דווקא אם
נדרה ברבים לא יחזיר שקנסו אותה שפרוצה בנדרים, לרבי מאיר
כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר שלאחר שתינשא לאחר
יאמר אילו הייתי יודע שחכם יכול להתיר לא הייתי מגרשה,
לרבי אלעזר אסרו נדר שצריך חקירת חכם מפני זה שאינו צריך
שלא היה הולך לחכם להפר שלא לבזות אשתו בבית דין, ואסרו
להחזיר משום נדרים שהבעל יכול להפר שיאמר אילו הייתי יודע
שהייתי יכול להפר לא הייתי מגרשך, אחד אמר לאשתו קונם
אם אינו מגרשך וגרשה והתירו לו שיחזירה מפני תיקון העולם.